

**Європейська конвенція
про запобігання катуванням чи нелюдському або такому,
що принижує гідність, поводженню чи покаранню**

Страсбург, 26 листопада 1987 року

Статус Конвенції див. (994_413)

(Протокол N 1 до Конвенції див. в документі
(994_057) від 04.11.93)

(Протокол N 2 до Конвенції див. в документі
(994_058) від 04.11.93)

(Конвенцію ратифіковано Законом
N 33/97-ВР (33/97-ВР) від 24.01.97)

Дата підписання: 2 травня 1996 р.

Офіційний переклад

Держави - члени Ради Європи, які підписали цю Конвенцію,

враховуючи положення Конвенції про захист прав і основних
свобод людини (995_004),

нагадуючи, що згідно зі статтею 3 згаданої Конвенції
(995_004) "Жодна людина не може зазнавати катувань чи
нелюдського або такого, що принижує її гідність, поводження чи
покарання",

відмічаючи, що механізм, передбачений у зазначеній Конвенції
(995_004), застосовується до осіб, які вважають себе жертвами
порушення статті 3,

переконані в тому, що захист позбавлених волі осіб від
катувань чи нелюдського або такого, що принижує їхню гідність,
поводження чи покарання міг би бути посилений позасудовими
засобами превентивного характеру, які ґрунтуються на
інспекціях,

погодилися про таке: **Глава I** **Стаття 1**

Цим створюється Європейський комітет з питань запобігання
катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність,
поводженню чи покаранню (далі "Комітет"). Комітет, шляхом
здійснення інспекцій, перевіряє поведження з позбавленими волі
особами з метою посилення, у разі необхідності, захисту таких осіб
від катувань чи нелюдського або такого, що принижує їхню гідність,
поводження чи покарання. **Стаття 2**

Кожна Сторона дозволяє інспектувати, відповідно до цієї **Стаття 3**
Конвенції, будь-яке місце, яке знаходиться під її юрисдикцією і в
якому утримуються особи, позбавлені волі органом державної влади.

Виконуючи цю Конвенцію, Комітет та компетентні національні **Глава II**
органи відповідної Сторони співпрацюють між собою.

Стаття 4 1. Комітет складається із такого числа членів, яке відповідає
кількості Сторін.

2. Члени Комітету відбираються із числа осіб, які мають
високі моральні якості, визнаний авторитет у галузі прав людини
або професійний досвід у питаннях, які охоплюються цією
Конвенцією.

3. Серед членів Комітету не може бути двох громадян однієї і
тієї ж держави.

4. Члени Комітету здійснюють свої повноваження у їхній **Стаття 5**
особистій якості, вони є незалежними і неупередженими і завжди
повинні бути готовими виконувати свої функції в Комітеті
ефективно.

1. Члени Комітету обираються Комітетом міністрів Ради Європи
абсолютною більшістю голосів із списку осіб, що складає Президія
Консультативної асамблеї Ради Європи; національна делегація кожної
Сторони в Консультативній асамблеї висуває трьох кандидатів, з
яких принаймні два повинні бути її громадянами.

2. Така ж процедура застосовується під час заповнення
вакансій, що виникли.

3. Члени Комітету обираються строком на чотири роки. Вони **Стаття 6** можуть бути переобрані тільки один раз. Однак строк повноважень трьох з тих членів, які були обрані на перших виборах, закінчується в кінці дворічного періоду. Члени, повноваження яких мають закінчитися в кінці першого дворічного періоду, визначаються Генеральним секретарем Ради Європи за жеребом одразу ж після перших виборів.

1. Комітет проводить свої засідання за закритими дверима. Кворум складає більшість його членів. За винятком положень пункту 2 статті 10, рішення Комітету ухвалюються більшістю голосів присутніх членів.

2. Комітет складає свої власні правила процедури.

3. Секретаріат Комітету забезпечується Генеральним секретарем **Глава III** Ради Європи.

Стаття 7 1. Комітет організовує інспекції до місць, зазначених у статті 2. Окрім періодичних інспекцій, Комітет може організовувати такі інші інспекції, які, на його думку, необхідні у кожному конкретному випадку.

2. Як правило, інспекції здійснюються принаймні двома членами **Стаття 8** Комітету. Комітет може, якщо він вважає це за необхідне, використовувати послуги експертів і усних перекладачів.

1. Комітет повідомляє уряд відповідної Сторони про свій намір здійснити інспекцію. Після такого повідомлення він може інспектувати будь-яке місце, зазначене у статті 2, в будь-який час.

2. З метою сприяння Комітету у виконанні його завдання відповідна Сторона забезпечує Комітету:

a) доступ на свою територію і право подорожування по ній без будь-якого обмеження;

b) повну інформацію про місця, де тримаються особи, позбавлені волі;

c) необмежений доступ до будь-якого місця, де знаходяться особи, позбавлені волі, включаючи право відвідування таких місць без будь-якого обмеження;

d) іншу наявну у Сторони інформацію, яка необхідна Комітету для виконання ним свого завдання. Запитуючи таку інформацію, Комітет враховує норми діючого національного законодавства та професійної етики.

3. Комітет може проводити з позбавленими волі особами бесіди віч-на-віч.

4. Комітет може вільно спілкуватися з будь-якою особою, яка, на його думку, може надати йому необхідну інформацію.

5. У разі необхідності, Комітет може негайно повідомити свої **Стаття 9** міркування компетентним органам відповідної Сторони.

1. У виняткових випадках компетентні органи відповідної Сторони можуть заявляти Комітету заперечення проти здійснення інспекції у термін або до місця, що запропоновані Комітетом. Такі заперечення можуть мотивуватися тільки інтересами національної оборони, державної безпеки, серйозними заворушеннями у місцях знаходження осіб, позбавлених волі, станом здоров'я відповідної особи або проведенням термінового допиту у зв'язку із тяжким правопорушенням.

2. Після таких заперечень Комітет і відповідна Сторона **Стаття 10** невідкладно проводять консультації з метою з'ясування ситуації та досягнення згоди про вжиття заходів, які дозволили б Комітету швидко виконати свої функції. Такі заходи можуть включати перепроводження в інше місце будь-якої особи, яку Комітет має намір відвідати. До початку інспекції відповідна Сторона надає Комітету інформацію про будь-яку відповідну особу.

1. Після кожної інспекції Комітет складає доповідь про факти, які були встановлені під час інспекції, з урахуванням будь-яких міркувань, які можуть бути висловлені відповідною Стороною. Він подає останній свою доповідь, яка містить будь-які необхідні, на його думку, рекомендації. Комітет може проводити з відповідною Стороною консультації з метою внесення, у разі необхідності, пропозицій про поліпшення захисту позбавлених волі осіб.

2. Якщо Сторона відмовляється від співпраці або відмовляється **Стаття 11** поліпшити ситуацію у світлі рекомендацій Комітету, Комітет, після надання цій Стороні можливості повідомити свою думку, може більшістю у дві третини голосів своїх членів прийняти рішення про оприлюднення заяви з цього приводу.

1. Інформація, зібрана Комітетом у зв'язку з інспекцією, його доповідь та його консультації з відповідною Стороною є конфіденційними.

2. Комітет публікує свою доповідь, а також будь-які коментарі відповідної Сторони на прохання цієї Сторони.

3. Однак особисті відомості не публікуються без чітко **Стаття 12** висловленої згоди відповідної особи.

З урахуванням правил конфіденційності, викладених у статті **Стаття 13** 11, Комітет кожного року подає Комітету міністрів загальну доповідь про свою діяльність, яка надсилається Консультативній асамблеї і оприлюднюється.

Члени Комітету, експерти та інші особи, послугами яких **Стаття 14** користується Комітет, повинні, під час і після виконання ними свого мандата, зберігати конфіденційність фактів або інформації, які стали їм відомі під час виконання ними своїх функцій.

1. Прізвища осіб, послугами яких користується Комітет, зазначаються у повідомленні, передбаченому у пункті 1 статті 8.

2. Експерти здійснюють свою діяльність за дорученням та під егідою Комітету. Вони мають володіти глибокими знаннями і великим досвідом у питаннях, які охоплюються цією Конвенцією, і повинні бути такими ж незалежними, неупередженими та готовими до виконання своїх функцій, як і члени Комітету.

3. В окремих випадках відповідна Сторона може заявити про те, **Глава IV** що експерт або інша особа, послугами якої користується Комітет, не може бути допущена до участі в інспектуванні місця, яке знаходиться під юрисдикцією цієї Сторони.

Стаття 15 Кожна Сторона повідомляє Комітету назву та адресу органу, уповноваженого отримувати повідомлення для свого уряду, а також прізвище та адресу будь-якого співробітника по підтриманню зв'язку, якого вона може призначити.

Стаття 16 Комітет, його члени та експерти, згадані у пункті 2 статті 7, користуються привілеями та імунитетами, зазначеними у Додатку до цієї Конвенції.

Стаття 17 1. Ця Конвенція не зашкоджує положенням національного законодавства або будь-якої міжнародної угоди, які передбачають більш надійний захист позбавлених волі осіб.

2. Ніщо в цій Конвенції не може тлумачитись як таке, що обмежує або порушує повноваження органів, передбачених Європейською конвенцією про права людини (995_004), або як таке, що дозволяє відступати від зобов'язань, взятих Сторонами за зазначеною Конвенцією.

3. Комітет не інспектує місця, які ефективно і регулярно **Глава V** відвідуються представниками або делегатами Держав-Заступниць або Міжнародного комітету Червоного Хреста згідно із Женевськими конвенціями від 12 серпня 1949 року (995_151, 995_152, 995_153, 995_154) та Додатковими протоколами до них від 8 червня 1977 року (995_199, 995_200).

Стаття 18 Цю Конвенцію відкрито для підписання державами - членами Ради Європи. Вона підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 19 1. Ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати, на яку сім держав-членів Ради Європи висловили свою згоду на обов'язковість для них цієї Конвенції відповідно до положень статті 18.

2. Стосовно будь-якої держави-члена, яка висловлюватиме свою **Стаття 20** згоду про обов'язковість для неї цієї Конвенції після набрання нею чинності, Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи затвердження.

1. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття чи затвердження може визначити територію (території), до якої застосовуватиметься ця Конвенція.

2. Будь-яка держава може в подальшому в будь-який час заявою на ім'я Генерального секретаря Ради Європи поширити дію цієї Конвенції на будь-яку іншу територію, визначену в цій заяві. Щодо такої території Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, може стосовно будь-якої території, визначеної в цій заяві, бути відкликана шляхом подання відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем. **Стаття 21**

Жодні застереження щодо положень цієї Конвенції не дозволяються. **Стаття 22**

1. Будь-яка Сторона може в будь-який час денонсувати цю Конвенцію шляхом подання відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення дванадцятимісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем. **Стаття 23**

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави - члени Ради Європи про:

- a) будь-яке підписання;
- b) здачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або будь-якого документа про прийняття чи затвердження;
- c) будь-яку дату набрання чинності цією Конвенцією відповідно до статей 19 і 20;
- d) будь-яку іншу дію, будь-яке повідомлення або сповіщення, які стосуються цієї Конвенції, за винятком заходів, вжитих на виконання статей 8 і 10.

На посвідчення чого нижчепідписані, належним чином на те уповноважені представники підписали цю Конвенцію.

Вчинено в Страсбурзі двадцять шостого дня листопада місяця 1987 року англійською і французькою мовами, причому обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цієї Конвенції кожній державі-члену Ради Європи.

Додаток

Привілеї та імунітети

(стаття 16)

1. Для цілей цього Додатка посилання на членів Комітету включає експертів, згаданих у пункті 2 статті 7.

2. Члени Комітету, під час виконання своїх повноважень і подорожування для виконання своїх повноважень, користуються такими привілеями та імунітетами:

a) імунітетом від арешту або затримання і від конфіскації їхніх особистих речей, а також імунітетом від будь-якого переслідування на підставі висловлених ними думок або підготовлених матеріалів і всіх дій, здійснених ними в офіційній якості;

b) імунітетом від будь-яких обмежень їхньої свободи пересування при виїзді з країни їхнього постійного проживання та поверненні до неї і при в'їзді до країни, в якій вони виконують свої повноваження, та виїзді з неї, а також звільненням від реєстрації іноземців у країні, яку вони відвідують, або через яку вони прямують транзитом для виконання своїх повноважень.

3. Під час подорожей, здійснюваних для виконання їхніх повноважень, членам Комітету, у питаннях, що стосуються митного та валютного контролю, надаються:

а) їхнім власним урядом - такі ж пільги, які надаються високим посадовим особам, що відбувають за кордон у тимчасове відрядження;

б) урядами інших Сторін - такі ж пільги, які надаються представникам іноземних урядів під час їхніх тимчасових офіційних візитів.

4. Документи і матеріали Комітету, які стосуються діяльності Комітету, є недоторканими.

Офіційна кореспонденція та інші офіційні повідомлення Комітету не можуть ні затримуватися, ні підлягати цензурі.

5. Для забезпечення членам Комітету повної свободи слова і повної незалежності у виконанні ними своїх обов'язків, імунітет від переслідування на підставі висловлених ними думок або підготовлених матеріалів і всіх дій, здійснених ними на виконання своїх обов'язків, продовжує надаватися їм, навіть якщо відповідні особи вже не виконують такі обов'язки.

6. Привілеї та імунітети надаються членам Комітету не для їхньої особистої користі, а з метою забезпечення їм незалежності у виконанні їхніх повноважень. Позбавити свого члена імунітету може тільки Комітет; він не тільки має право, але й зобов'язаний позбавити свого члена імунітету в усіх випадках, коли, на його думку, застосування імунітету перешкоджатиме здійсненню правосуддя і коли імунітет може бути скасований без шкоди для цілей, заради яких він був наданий.

European Treaty Series/126 Збірка договорів Ради Європи
Парламентське видавництво, Київ - 2000

Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню

Конвенція; Рада Європи від 26.11.1987

Ратифікація від 24.01.1997, підстава — [33/97-ВР](#)

Постійна адреса:

https://zakon.rada.gov.ua/go/995_068

Законодавство України
станом на 07.09.2025

чинний

995_068